

11. Sukhomlynskyi, V. O. (1977). *Narodzhennia hromadianyna*. [Birth of a citizen]. Kyiv: Rad. Shkola.

12. Sukhomlynskyi, V. A. (1984). *Sto sovetov uchyteliu*. [One hundred tips for the teacher]. Kyiv: Rad. Shkola.

13. Sukhomlynskyi, V. O. (1979). *Yak vykhovaty spravzhniu liudynu*. [How to raise a real person]. Kyiv: Rad. Shkola.

14. Sushchenko, L. O. (2009). *Stymuliuvannia profesiinoho samovdoskonalennia vchyteliv pochatkovykh klasiv u systemi pislidyplomnoi osvity*. [Stimulating the professional self-improvement of primary school teachers in the post-graduate education system]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУШНІР Наталія Сергіївна – викладач I категорії Кропивницького будівельного коледжу

Наукові інтереси: методика навчання економічних дисциплін у вищій школі, формування особистості майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUSHNIR Nataliia Serhiivna – teacher of the 1st category of the Kropivnitsky building college

Circle of research interests: method of teaching economic disciplines in higher education, formation of the personality of future specialists in economic specialties.

Дата надходження рукопису 22. 08. 2018 р.

Рецензент – д.п.н., професор М. І. Садовий

УДК 37.015.31; 57.081.1

ПЕТРУШИНА Лідія Іванівна –

заступник директора з навчально-виховної роботи Криворізької гімназії №127

e-mail: lidna127@gmail.com

СПАДЩИНА В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ВИМІРІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільство ставить перед освітою нові цілі і завдання. Тому сьогодні українська школа на шляху ґрунтовних перетворень. А ухвалений Верховною Радою Закон «Про освіту» започатковує масштабні реформи у галузі. Одним із основних документів є Концепція «Нової української школи» – це свого роду програма нововведень до середньої освіти у державі, яка має за мету створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті. Демократизація управління та надання закладам загальної середньої освіти професійної свободи, викликали в Україні інноваційний вибух.

Мета статті – розкрити вплив ідей В. О. Сухомлинського на розвиток Нової української школи.

Виклад основного матеріалу.

Звертаючись до творів В. Сухомлинського, переконуємося, що його спадщина слугуватиме нашій освіті і сьогодні. Педагог-гуманіст створив оригінальну систему навчання і виховання дітей, засновану на гуманістичних ідеях української народної педагогіки. Його спадщина для сучасних учителів – цінне джерело безперервного розвитку та вдосконалення професійної і психолого-педагогічної майстерності.

У концепції Нової української школи

акцентовано увагу на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму. Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

– відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;

– активність учнів в освітньому процесі, орієнтація на їхні інтереси та досвід, створення навчального середовища, яке б перетворило здобуття освіти на яскравий елемент життя дитини;

– практична спрямованість освітньої діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;

– відмова від орієнтації освітнього процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;

– виховання вільної незалежної особистості;

– забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;

– впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і

світогляду, необхідних сучасному суспільству.

В. О. Сухомлинський у своїх працях передбачив основні шляхи реформування сучасної системи освіти, він ще у 50-60-х роках минулого століття у своїй повсякденній роботі вчителя і вихователя вже втілював основні поняття і принципи особистісно зорієнтованого підходу.

«Дати дітям радість праці, радість успіху в навчанні, пробудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності – це перша заповідь виховання. У наших школах не повинно бути нещасливих дітей, душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здібні. Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для переборення труднощів, бажання вчитися», – писав В. О. Сухомлинський у 4 розділі збірника «Про розумове виховання».

Гуманізм Сухомлинського особливо яскраво виявився і в його ставленні до організації навчання дітей. У початковій школі педагог домагався того, щоб навчання було частиною багатого духовного життя, яке б сприяло розвитку дитини, збагачувало її розум.

«Не можна навіть припустити, що обов'язкове навчання – це насилля над душею людини, класна дошка – поневолення дитячої свободи, а світ за вікнами – справжня свобода» [3, с.15].

Особистість учителя В. О. Сухомлинський розглядав як наріжний камінь навчання та виховання, а його професійну і педагогічну майстерність пов'язував з рівнем психологічної культури, психолого-педагогічних знань, розмаїттям засобів естетико-психологічного впливу на учнів. Однією з визначальних якостей учителя В. Сухомлинський вважав любов до дітей.

«Без постійного духовного спілкування вчителя, і дитини, без взаємного проникнення в світ думок, почуттів, переживань немислима емоційна культура як плоть і кров культури педагогічної. Найважливіше джерело виховання почуттів педагога – багатогранні емоційні відносини з дітьми в єдиному, дружньому колективі, де вчитель – не тільки наставник, а й друг, товариш» [4, с.15].

Великого значення в Концепції набуває аспект педагогіки партнерства між усіма учасниками освітнього процесу. Це один із компонентів формули НУШ. Головним завданням педагогіки партнерства є подолання інертності мислення, перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу. Це завдання реалізується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів [1,

с. 16].

Концепцією зазначається: «Кожна дитина неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками». «... Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими однодумцями, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат».

У Сухомлинського читаємо: «...справжня школа – це багатогранне духовне життя дитячого колективу, в якому вихователь і вихованець об'єднані багатьма інтересами і захопленнями. Людина, яка зустрічається з учнями тільки на уроці, – по один бік учительського стола, а по другий – учні, – не знає дитячої душі, а хто не знає дитини, той не може бути вихователем» [4, с. 11].

Законом України «Про освіту» задекларовано якісні зміни у засобах і методах оцінювання здобувачів освіти (ст. 53 Закону України «Про освіту»: здобувачі освіти мають право на справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання).

Зміни у змісті освіти означають також підбір педагогічного інструментарію в оцінюванні, який сприятиме самоаналізу і формуванню нових прагнень до саморозвитку в учнів, на перевагу сприйняття оцінки, як вироку.

Одним із ключових чинників якісної освіти є застосування сучасними педагогами методики формувального оцінювання.

Формувальне оцінювання – це цілеспрямований неперервний процес, під час якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує учнів запитувати. Формувальне оцінювання підтримує впевненість учнів у тому, що кожен із них здатен покращити свої результати. Таким чином, формувальна оцінка – це «зворотній зв'язок» для учнів, який дозволяє їм зрозуміти, яких заходів слід вжити, щоб покращити власні результати.

І як сучасно лунають такі ствердження В. О. Сухомлинського: «...найголовніше заохочення і найсильніше (та не завжди дійове) покарання в педагогічній праці – оцінка. Це найгостріший інструмент, використання якого потребує величезного вміння і культури» [3, с. 167].

«Бережливо користуватися оцінкою як стимулом, що спонукає до праці, особливо важливо в тих випадках, коли навчальне

завдання потребує творчих розумових зусиль, роздумів, дослідження» [3, с. 169].

Висновки та перспективи подальших розвідок напруму. Для творчої праці В. О. Сухомлинського з дитячим колективом характерно: використання різноманітних форм і методів організації освітньої діяльності, орієнтованої на конкретною учня; створення атмосфери зацікавленості кожного дитини в роботі класу; стимулювання учнів до висловлювань, використання різних способів виконання завдань без страху помилитися, одержати неправильну відповідь; підтримка учня в його бажанні знаходити свій спосіб роботи (розв'язування задачі), аналізувати роботу свою та інших учнів на уроці; створення педагогічних ситуацій на уроці, що дають змогу кожному учневі виявляти ініціативу, самостійність у роботі, створення умов для природного самовираження учня – саме все те, що є основними ознаками особистісно орієнтованого підходу у навчанні.

Творча діяльність і величезні заслуги В. Сухомлинського стають дедалі очевиднішими. І сьогодні ми повинні пам'ятати це, вивчати його спадщину, використовувати його ідеї та наробки у сучасній педагогічній практиці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України №988-р від 14.12.2016 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [електронний ресурс] <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249613934>

3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5-ти

т. – Т. 3 / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, – 1977. – С. 169.

4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5-ти т. – Т. 3. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 9–279.

REFERENCIS

1. *Nova ukrainska chkola.* (2017). [New Ukrainian School: Teacher Advice]. Kyiv.

2. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No.988-r dated 14.12.2016 «On Approval of the Concept for the Implementation of the State Policy in the Field of General Secondary Education Reform» New Ukrainian School «for the period up to 2029» electronic resource <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249613934>

3. Sukhomlynsky, V. O. (1977). *Vidrani tvory v 5 t.* [Selected works: In 5 t. 3]. Kyiv.

4. Sukhomlynsky, V. O. (1977). *Serze viddau ditym.* [I give my heart to the children]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПЕТРУШИНА Лідія Іванівна – заступник директора з навчально-виховної роботи Криворізької гімназії №127.

Наукові інтереси: спадщина В. О. Сухомлинського у вимірі Нової української школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PETRUSHINA Lidiya Ivanivna – Deputy Director for Educational Work of Krivoy Rog Gymnasium №127.

Circle of research interests: the legacy of V. O. Sukhomlynsky in the dimension of the New Ukrainian School.

Дата надходження рукопису 11. 08. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор М. В. Анісімов

УДК 37.015.31; 57.081.1

ТОЦЬКА Тетяна Петрівна –

завідувач дошкільного навчального закладу

«Ялинка» імені В. О. Сухомлинського Броварської міської ради

e-mail: ditsadok@ukr.net

ЯКІ Ж ВИ ЩАСЛИВІ, ДІТИ – ДИТЯЧИЙ СВІТ У ХУДОЖНИХ ТВОРАХ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Це складне філософське питання турбувало багатьох людей і відповідь на нього знайти не легко, але ми все ж таки знайшли її в оповіданнях та казках В. О. Сухомлинського для дітей. Так що ж говорив В. О. Сухомлинський про щастя? Він казав: «Завдання школи і батьків – дати кожній дитині щастя. Щастя багатогранне. Воно і в тому, щоб людина розкрила свої здібності, полюбила працю і стала в ній творцем, і в тому, щоб діставати насолоду від краси

навколишнього світу й творити красу для інших, і в тому, щоб любити іншу людину, і щоб любили тебе, вирощувати дітей справжніми людьми. Тільки разом з батьками, спільними зусиллями, вчителі можуть дати дітям велике людське щастя» [2, с. 29].

На сьогодні літературна спадщина В. Сухомлинського є незаперечною універсальною скарбницею для використання у роботі з дітьми. Вона пронизана ідеєю гуманізму, людяності, доброчинності. За